

Nr. 57 din 16 aprilie 2024

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Centrul Național de Prevenire a Abuzului Față de Copii (CNPAC) a analizat proiectul Hotărârii Guvernului privind modificarea Hotărârii Guvernului nr. 270/2014 cu privire la aprobarea *Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului* (în continuare HG nr. 270/2014) și prezintă următoarea poziție.

CNPAC, examinând proiectul înaintat, reține că modificările care se operează la actul normativ citat *supra*, au ca obiectiv principal extinderea sferei de aplicare a mecanismului intersectorial de cooperare (HG nr. 270/2014) în privința copiilor expuși riscului de a comite infracțiuni, copiilor în conflict cu legea și a copiilor separați de părinți aflați într-o situație de risc.

Inițiativa de a reglementa un **mecanism de cooperare a specialiștilor din diverse domenii pentru identificarea și asistența copiilor expuși riscului de a comite infracțiuni și cei care sunt în conflict cu legea** este salutară, însă includerea acestora în mecanismul reglementat de HG nr. 270/2014 nu îl considerăm oportună, din următoarele considerente:

- Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului impune statelor părți să elaboreze și să pună în aplicare **o politică integrală de justiție juvenilă**, care să abordeze următoarele elemente esențiale: prevenirea delincvenței juvenile; intervenții fără a recurge la proceduri judiciare și intervenții în contextul procedurilor judiciare; garanțiile pentru un proces echitabil; și privarea de libertate, inclusiv detenția preventivă și încarcerarea post-proces. Respectiv, toate aceste domenii de intervenție trebuie să fie acoperite prin proceduri intersectoriale corespunzătoare, fapt care nu este acoperit prin propunerile de modificare a HG 270/2014;
- În conformitate cu *Comentariul general nr. 10 (2007) a Comitetului ONU privind drepturile copilului, pentru respectarea drepturilor copiilor în justiția juvenilă și a Orientărilor Organizației Națiunilor Unite cu privire la prevenirea delincvenței juvenile (Orientările de la Riyadh) adoptate de Adunarea Generală în rezoluția sa 45/112 din 14 decembrie 1990*, trebuie luate în considerație **două tipuri de intervenții ce pot fi utilizate de către autoritățile statului** pentru a trata copii cu presupuse acuzații sau recunoscuți că au încălcat legea penală: *măsuri fără recurgerea la proceduri judiciare și măsuri în contextul procedurilor judiciare*. În acest context, se impune necesitatea de a reflecta și implementarea acestor măsuri într-o manieră interdisciplinară, sprijinită de instrucțiuni clare;
- Categoria de copiii recidiviști, la fel trebuie luată în considerație, pentru a asigura angajamentul pozitiv al statului de a-i trata în moduri care să promoveze reintegrarea și asumarea copilului unui rol constructiv în societate (art. 40 (1) din CDC);

- Comitetul pentru drepturile copilului recomandă statelor părți să stabilească și să aplice termene pentru perioada dintre săvârșirea infracțiunii și finalizarea anchetei poliției, decizia procurorului de a aduce acuzații împotriva copilului și hotărârea definitivă și decizia instanței sau a altui organ judiciar competent. Aceste limite de timp ar trebui să fie mult mai scurte decât cele stabilite pentru adulți, iar mecanismul care va operaționaliza intervenția pe cazurile copiilor în conflict cu legea, ar trebui să prevadă expres aceste aspecte;
- Chiar dacă există mai multe interconexiuni în asistența copiilor victime și potențiale victime ale violenței și copiii expuși riscului de a comite infracțiuni și cei care sunt în conflict cu legea, trebuie de remarcat că necesitățile de asistență sunt distincte, respectiv procedurile de intervenție sunt diferite, inclusiv autoritățile/instituțiile implicate la diferite etape de asistență sunt specifice;
- Potrivit *Raportului de evaluare e eficienței precedentului Program național pentru protecția copilului*, mecanismul reglementat conform HG270/2014 a fost apreciat ca fiind unul din cele mai eficiente, bine cunoscute la nivel local, atocuprinzătoare din perspectiva adresării problemelor de protecție a copilului suspectă victimă/ victimă a violenței, ceea ce a generat creșterea cazurilor suspecte de abuz raportate și gestionate de specialiștii vizați. Această constatare trebuie să constituie punctul de pornire pentru ajustarea și îmbunătățirea mecanismului.
- Introducerea prevederilor cu privire la copiii în conflict cu legea în mecanismul descris în HG 270/2014 ar putea trezi ambiguitate în aplicare și l-ar transforma într-un instrument greu de aplicat, ar confuziona acțiunile specialiștilor și ar reduce impactul și eficienței colaborării intersectoriale în privința acestora. **Riscul cel mai evident în această privință este că calitatea de intervenție va fi afectată atât în situația copiilor victime/suspecte victime ale violenței, cât și în situația copiilor expuși riscului de a comite infracțiuni și cei care sunt în conflict cu legea.**

Propunerea CNPAC este de a examina mai minuțios oportunitatea de reglementare separată a mecanismelor de colaborare intersectorială pentru copii expuși riscului de a comite infracțiuni și cei în conflict cu legea, în conformitate cu recomandările Comentariul general nr. 10 (2007) a Comitetului ONU privind drepturile copilului, pentru respectarea drepturilor copiilor în justiția juvenilă.

Abordarea separată, prin mecanisme separate de intervenție, va asigura interoperabilitatea dintre cele două mecanisme, cu proceduri clar de evitare a suprapunerilor, dublărilor, pasării responsabilităților ceea ce ar contribui la o mai mare eficiență și calitate în gestionarea situațiilor categoriilor de copii menționați. În susținerea acestei poziții, atragem atenția că potrivit pct. 8 din *Planul de acțiuni pentru implementarea Programului național pentru protecția copilului pentru anii 2022- 2026*, aprobat la anexa nr. 2 HG nr. 347/2022, pentru punerea în aplicare a Legii nr. 299/2018 privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant aprobată se prevede elaborarea unui act normativ separat privind mecanismul intersectorial de cooperare și nu includerea acestuia în cele existente.

Totodată, în calitate de instituție preocupată de prevenirea și protecția copiilor victimelor ale violenței, este imperios de reamintit că, după 10 ani de la adoptarea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului (HG nr. 270/2014) este necesară revizuirea și îmbunătățirea acestuia, în conformitate cu cadrul normativ modificat în acești ani, dar și pentru alinierea documentului la recomandările făcute în cadrul mai multor studii¹.

¹ Nota analitică privind cooperarea intersectorială - <https://www.cnpac.md/ro/nota-analitica-privind-cooperarea-intersectoriala-pentru-anii-2017-2018/>;
Studiul „Mecanismul de monitorizare a implementării actelor intersectoriale și sectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței, neglijării, exploatării și traficului copilului: provocări și perspective” - <https://www.cnpac.md/ro/studiu->

Aceasta derivă în special din necesitatea ajustării și alinierii procedurilor de intervenție în conformitate cu ultimele modificări ale legislației, inclusiv noile prevederi (HG 708/2019, modificările aduse codului de procedură penală, Legii nr. 140/2013, reforma RESTART, e.c.t.), precum și cu conturarea unor noi situații provocatoare cauzate de criza umanitară (de exemplu căsătoriile timpuri în rândul etnicilor romi). În această privință poate fi reamintită recomandarea Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului conținută la pct. 21 în Observațiile finale cu privire la raportul periodic combinat al patrulea și al cincilea al Republicii Moldova din septembrie 2017, de a consolida implementarea mecanismului de cooperare intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, aprobat în 2014, prin asigurarea resurselor umane, tehnice și financiare adecvate. În egală măsură, recurgerea la această acțiune poate fi argumentată și prin prisma acțiunii privind modificarea mecanismelor de colaborare intersectorială în conformitate cu noile modificări ale cadrului normativ și cu situația curentă în domeniul protecției copilului, inclusiv a procedurilor de prevenire a violenței în medii online, reglementată în *Planul de acțiuni pentru implementarea Programului național pentru protecția copilului pentru anii 2022- 2026*, aprobat la anexa nr. 2 HG nr. 347/2022.

Revenind la argumentarea oportunității de modificare a mecanismului HG nr. 270/2014, notăm inclusiv despre necesitatea de a lua în considerație recomandările formulate prin rapoartele și studiile care au evaluat eficacitatea mecanismului în această perioadă de implementare și anume *Raportul de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului*, realizată în prima jumătate a anului 2020, la solicitarea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului și a *Raportului privind evaluarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului*, realizat de către Consiliul Europei în anul 2020. Cercetările menționate conțin o serie de recomandări pentru eficientizarea mecanismului, care nu se regăsesc, în versiunea actuală, printre care:

- includerea noțiunii de interes superior al copilului ca un drept, principiu director și regulă de procedură pentru implementarea acestuia.
- reglementarea corespunzătoare privind exercitarea dreptului copilului de a fi ascultat și ca opiniile acestuia să fie luate în considerare în procedurile descrise în acestea.
- modificarea Instrucțiunilor pentru a asigura furnizarea obligatorie a tuturor măsurilor de protecție garantate copiilor, victimelor tuturor formelor de exploatare sau abuz sexual, în situațiile în care vârsta exactă a victimei nu este cunoscută, dar se presupune că victima este un copil.
- implicarea sectorului judiciar, precum și a societății civile în mecanismul de cooperare și coordonare în vederea asigurării unei abordări mai globale în ceea ce privește protejarea copiilor victime sau potențiale victime ale tuturor formelor de violență.

[mecanismul-de-monitorizare-implementarii-actelor-intersectoriale-si-sectoriale-domeniul-prevenirii-si-combaterii-violentei-neglijarii-exploatarii-si-traficului-copilului-provocari-si-pers/;](#)

Compendiu statistic cu privire la evoluția cazurilor VNET - [https://www.cnpac.md/ro/compendiul-statistic-cu-privire-la-evolutia-anul-2019-cazurilor-de-violenta-neglijare-exploatare-traffic-asupra-copiilor/;](https://www.cnpac.md/ro/compendiul-statistic-cu-privire-la-evolutia-anul-2019-cazurilor-de-violenta-neglijare-exploatare-traffic-asupra-copiilor/)

Raport tematic al Avocatul poporului pentru drepturile copilului: Evaluarea eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecție copilului - <https://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/10/RaportTEMATIC2020-4.pdf>

Raport CoE privind evaluarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului și a Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului - <https://rm.coe.int/peer-review-report-pd-143-270-final-rev-ro/1680a2ceea>

- precizarea procedurilor de referire către serviciile disponibile pentru acordarea asistenței după identificarea victimelor sau potențialelor victime ale tuturor formelor de violență și ar trebui să definească căile de cooperare dintre echipele multidisciplinare și ONG-urile pentru acordarea de asistență victimelor.

În egală măsură, în calitate de organizație care monitorizează continuu modul de aplicare a acestui instrument, considerăm util a se interveni cu completări fundamentale în reglementarea unui mecanism de monitorizare a aplicării mecanismului atât pe verticală și și pe orizontală la nivel local, ceea ce ar asigura acuratețea datelor colectate și ar preveni decalajul și discrepanța mare dintre datele operate de sectoare diferite.

În final, reieșind din cele menționate supra, CNPAC reconfirmă poziția sa referitoare la necesitatea de a opta pentru o abordare separată, prin mecanisme separate de intervenție, menționând despre disponibilitatea de acordare a suportului metodologic în pregătirea proiectului de modificare a HG nr. 270/2014.

Daniela Simboteanu
Președintă

